

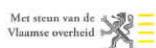
Werkkaart bij de tentoonstelling ➡

Een project van:

Met de steun van:

Brrroem heeft zichzelf hier en daar verstopt in de tentoonstelling. Bovenaan elk deel van de opdrachtenkaart vind je in welk luik je hem kan vinden.

Hallo! Dit is **Brrroem** de bus.

Hoe heet jij? .....

Brrroem is geen gewone bus. Hij komt uit het verleden.

In welk jaar is hij terecht gekomen? .....

Er zijn veel auto's op de weg en er is geen stoomtrein meer! Ga je mee met Brrroem terug in de tijd?

Wil je heel ver terug in de tijd, ga dan naar de **blauwe opdrachten** hieronder. Je kan ook halt houden in de vorige eeuw, zo'n 100 jaar geleden. Flits jezelf dan naar de **rode opdrachten** op pg. 2 en 3. Je kan met Brrroem ook naar de jonge jaren van je oma en opa. Reis dan naar de **groene opdrachten** op de laatste pagina.

1850

Terugblik - Naar de fabriek!

Dit is **Baptist**, hij is een boer en teelt aardappelen. Hij woonde vroeger in Melle samen met zijn vrouw Serafien en kinderen Joanna (10) en Jules (13).
Neem een kijkje op de tijdslijn onderaan.
Wat gebeurde er in het jaar 1846?

Baptist en zijn familie hadden daardoor geen geld en eten meer. Ze verkochten hun boerderij en verhuisden naar Gent. Ze werkten allemaal als arbeider in de fabriek.

In de tijd van Baptist zijn vele mensen werkloos en erg arm. Ga op zoek naar Baptist in de tentoonstelling!

TIP Kijk eens bij "Naar de fabriek!"

wist je dat...

... Baptist, Serafien, Joanna en Jules in een beluik wonen in de stad? Dat is een heel klein huisje met maar 1 kamer waar ze eten en slapen. In de straat waar ze wonen zijn er veel zo'n huisjes. Wil je weten hoe zo'n beluik eruit ziet? Neem een kijkje in de tentoonstelling!

Opdracht

Rarara waar is Brroem? Als je hem gevonden hebt,
kan je de antwoorden vinden op deze vraag:
wat eten arbeiders en wat eten rijke burgers in 1850?
Als je antwoord goed is, geeft Brroem groen licht.
Maak hiernaast de juiste combinaties.

1870 - 1940

Geboorte van de pendelaar - Nieuwe spelers op de baan - Op campagne!

We zijn 100 jaar terug
in de tijd gereisd, naar het jaar

Volg me maar, ik ga naar
het paneel "Geboorte van
de pendelaar".

wist je dat...

... een pendelaar iemand is die niet
woont waar hij of zij werkt?
Daarom reist een pendelaar elke
dag van en naar het werk.

Opdracht

Zo zien de stations van Merelbeke,
Balegem-Zuid en Scheldewindeke eruit
in jouw tijd. Neem een kijkje onder elk
luikje. Naar die tijd zijn we gereisd.

Wat is er anders aan het station van Merelbeke?

Wat is er met het station van
Balegem-Zuid gebeurd?

Is er in Scheldewindeke iets veranderd?

- ☐ Landskouter
- ☐ Geraardsbergen
- ☐ Balegem-Zuid
- ☐ Scheldewindeke
- ☐ Aalst
- ☐ Moortsele
- ☐ Gontrode
- ☐ Wetteren
- ☐ Merelbeke
- ☐ Balegem-Dorp
- ☐ Melle
- ☐ Zottegem
- ☐ Dendermonde
- ☐ Oudenaarde
- ☐ Burst
- ☐ Herzele

Brrrrr... rij je even mee naar
het volgende luik? Dan toon ik je in
welke stations de meeste pendelaars
in onze streek de trein nemen naar het
werk. Druk op de knop en kleur het
bolletje van de stations waar een
lichtje gaat branden.

Heel veel mensen nemen de trein naar Gent, Aalst en Brussel. Maar er zijn ook veel mensen die naar Charleroi gaan om er in de mijnen te werken. Nog anderen gaan voor enkele weken in Frankrijk werken. Daarom worden ze Fransmans genoemd. Volg me maar naar "Op campagne", dan stel ik je voor aan Stan de Fransman.

Dit is **Stan**. Stan is een Fransman. Hij woont in onze streek maar werkt in Frankrijk. Daar krijgt hij een hoger loon. Hij werkt er enkele weken samen met zijn zoon Louis, broer Jef en oom Oscar en keert dan terug naar België.

De periode dat ze in Frankrijk werken noemt "een seizoen". Daarom worden Fransmans ook seizoenarbeiders genoemd. Louis is 11 jaar oud en moet zijn papa helpen in Frankrijk. Het werk in Frankrijk is zeer zwaar en Louis krijgt altijd heimwee naar huis.

Opdracht

Er zijn heel veel mensen zoals Stan. Omdat ze niet goed Frans kunnen praten en soms door de Franse boer bedot worden, helpen de Fransmans elkaar. Hun vereniging wordt een fransmangilde genoemd. Weet jij hoe de gilde van Letterhoutem heet? .....

Niet alle seizoenarbeiders doen hetzelfde werk. Sommigen halen bieten uit de grond, anderen roosteren cichorei (dit smaakt naar koffie), bakken stenen of werken in een fabriek waar suiker wordt gemaakt.

Opdracht

Een seizoenarbeider kan niet zonder zijn gereedschap. Kan jij het gereedschap met de juiste seizoenarbeider verbinden? Bij een goed antwoord geeft Brroem groen licht. Als je het niet weet, kan je even spieken. Misschien vind je in de tekst of op de foto's wel het juiste antwoord!

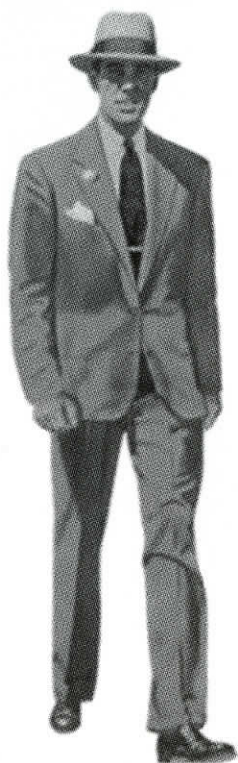
Kom! We rijden terug naar "Nieuwe spelers op de baan". Heb je me gevonden? Ik sta aan een heel rare fiets. Weet jij hoe die heet? ..... (TIP kijk eens in de legende). In de tijd waar we naartoe zijn gereisd, rijden de mensen voor het eerst met een fiets.

Sommige verkeersregels zijn nu niet meer geldig. Kan je ze eruit halen? Druk op de knop. Bij een juist antwoord geeft Brroem een groen licht. Kleur hieronder de bolletjes van de verkeersregels uit 1912.

Opdracht

- ☐ Het is verboden om zonder toelating kasseien uit de aarde te nemen.
- ☐ Je moet minimum 21 jaar oud zijn om een autobus te besturen.
- ☐ Elke bestuurder van een voertuig moet in het bezit zijn van een rijbewijs.
- ☐ Niemand mag gemaskerd een voertuig besturen.
- ☐ Bestuurders van rijwielen en dieren mogen niet op de autosnelweg.
- ☐ Het is verboden de honden en hun kar tijdens grote hitte in de zon te laten staan.
- ☐ Kinderen jonger dan 10 jaar mogen geen rijwiel besturen langs de openbare weg.
- ☐ De maximumsnelheid in de bebouwde kom is 50 km per uur.
- ☐ Het is verboden op de openbare weg meer dan 10 km per uur te rijden met een rijwiel.
- ☐ Zodra je het speciaal geluidstoestel van een prioritair voertuig hoort, moet je onmiddellijk de doorgang vrijmaken en voorrang verlenen. >>

Mag ik je voorstellen: dit is **Pol**.
Hij werkt op een kantoor in de
hoofdstad van België.

Weet je welke stad dat is?

Omdat hij daar niet woont,
is Pol een pendelaar.

Vanaf 1950 zijn er meer
en meer mensen zoals Pol.
Ze hebben vaak een tas bij zich.

Wil je weten wat er in Pol zijn
tas zit? Neem een kijkje in de
schuif. Vul de ontbrekende
spullen aan. ➡

Hemd
Brievenopener
Drinkbeker
Thermoskan met koffie
Enveloppe met een dossier

Welkom in het jaar 1950!

Dat is ..... jaar voor jij geboren werd!

Ben je klaar? We rijden "Naar de
hoofdstad". Daar ontmoeten we
Pol de pendelaar.

wist je dat...

... Brussel sinds 1958
niet enkel de hoofdstad
van België maar ook de
hoofdstad van Europa is?

Opdracht

Pol pendelt met de trein maar veel mensen nemen de
auto naar het werk. Brroem heeft zich verstopt bij een
autosnelweg. Weet je welke weg het is? ..... Hoeveel auto's
tel je? ..... Zijn dat er meer of minder dan nu? .....

Opdracht

Kom mee naar "Huis op den buiten,
werk in de stad". Ik heb er een filmpje
gevonden! Neem de hoorn en luister
terwijl je naar het filmpje kijkt. Dan kan je
beslist antwoorden op deze vragen:
Wanneer nemen pendelaars de trein?

Wat doen pendelaars op de trein?

Waarom betogen de mensen?

Ik heb nog een filmpje gevonden!

In deze tijd heeft iedereen het goed waardoor veel mensen voor het eerst een eigen huis
bouwen en een auto kopen. Kijk naar het filmpje en geef het antwoord op deze vragen:

Wat maken de werkmannen? .....

Waarvoor dient deze weg denk je? .....

TIP Als je het antwoord niet weet, spiek hier dan even in de tekst,
op de foto's of bij Pol de pendelaar.

Opdracht

Laten we terug gaan naar het nu! Welk jaar moet ik
nu weer instellen? ..... Nu is alles anders, maar
wanneer jij groot bent, zal alles nóg anders zijn!
Ik sta in de buurt van een tekening gemaakt door een
zekere meneer Klaus. Hij maakte deze tekening in
1967 over het verkeer van jouw tijd. Hoe denk jij dat
de mensen zich zullen verplaatsen in het jaar 2060?

Maak hiernaast jouw tekening!